

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok-, tanítók-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egészévre 6 kor., a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjejezőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felolvasó szerkesztő és kiadó tulajdonos

B E T E G H P Á L.

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □ em-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 filléret közöltenek. — Nyílt tér sora 1 kor. Hirdetés és nyílt-tér díja előre fizetendő.

— Hirdetéseket a lap részére elfogad minden hirdetői iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: B E T E G H P Á L könyvkereskedése, könyvnyomató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok nem adtnak vissza.

Gazdasági és társadalmi bajok.

Irta: *Ugron Zoltán.*

— szept. 29.

A Székelyfölddel mostohán bánják felülről, mikor vasúthálózatunkat részint kiépítetlenül hagyták, részint pedig annak kiépítését saját gyenge erőnkre utalták. Udvarhelyvármegye igen sokat szenvedett a politikai harcok és a vármegyei klikkek torzsalkodásainak ólyom sulya alatt is. Nyomasztólag hatott az általános gazdasági pangás, mely fenn rossz közgazdasági vezetéssel tetézve, alant s különösen vármegyénkben jó adminisztratív és gazdasági egylettel parirózva nem volt.

Mindazonáltal nem szabad szemet hunynunk a lakosság hibái felett sem. Népünk bevételi, pénzszerzési viszonyai s erre való törekvése is az ősemberéhez hasonlítható. Igényei, költsége ezekkel szemben azonban a lehető legmodernebbek. Bátran ki merem mondani, hogy e vármegye — tekintettel a kor haladására — nem jobban, de rosszabbul gazdálkodik, mint ötven év előtt a mezőn s legégbekialtóbb ezen rossz gazdálkodása az erszényből. Előbbinek némi mentsége a tagosítások költséges volta és csigalassúsága, meg a brutális hitelviszonyok; utóbbi semmi sem mentheti.

Ha országos vásárkor végig nézünk népünk gazdálkodásán, látjuk, miképp vesztegeti a legszegényebb ember is még kenyérré sem elegendő fillereit holmi hitvány, a megélhetéshez épen nem szükséges cikkekért. A postán hozatottokról, jobb nem is beszélni. Mikor látom, hogy az eladósodott székely apák gyermekei mennyi pénzt vesztegetnek pl. csak képes levelező-lapokra is, az ember igazán föl kell tegye a kérdést: meg lehet-e akadályozni a végzettszerű romlást, mi e földön folyó?

Iggemmel válaszolok mégis, mert nem szabad

feltételeznem, hogy az az intelligencia, mely a székely népet a civilizáció bal-kínövéseire oly fogékonyvá teszi: viszont jó irányban teljesen hiányozzék és fejleszhető ne lenne.

Apasztani lehetőleg a haszontalan költségeket és több munkával s számítással emelni a produktívot: ez kell legyen a jelszó. A Székelyföldön akkora vagyon egy sem ment tönkre, mely egy emberöltőn visszaszerelhető ne legyen. De e célból az összes jövedelmező termelési ágakat föl kell karolni s nem szabad magunkat tulszárnyalni hagyni még az oláhtól is.

Gazdáinknak tessék megnézni Balázsfalvától föl Segesvárig, hogy ott a kukoricza sorba vetve és fogattal van mivelve. Mennyi munkaerőt köt le nálunk ennek csak a kapálása is! Hány kaszálón vénül el a termés e miatt! Forszirozottab takarmány-termelésbe bele sem merünk fogni e miatt. Pedig jól táplált borjakat fölnevelni, vagy jól tartott tehénről három bört lehozni (t. i. igazást, borjuzást és tejelést), nem utolsó kereset.

A kukoricával való piszmogást sanyli az egész székely mezőgazdaság. Holott ha jól utána gondolunk, még nem is természetes, sőt igen káros, hogy oly nagyban üzzük, mert hisz a kukoricza szárazságot jól álló, melegét kívánó növény s így a mi nedves, hűvös klímánk alatt gyakran csal és jobbaeska árával nem egyenlíti ki, hogy csak tavasz-nyáron lehet jól értékesíteni.

Itt a takarmány termelését kell egész vonalon fölkarolni, mert jelenlegi marha-állományunk megkészszerzése ha nem is számban, de sulyban igen könnyen elérhető volna s ez lenne a cél.

Rétek ápolása a művelés alapja; honnan később a hegyi szántók is trágyát nyerhetnének. Ezzel szemben elfűzfásodott, mohosodott és vakondtúrásokkal teli réteket látunk a folyók és patakok mentén. Lóhere magtermelés gondos

feltakarítással a középirtokos gazdának pénzelő terménye lenne, de természetesen nem oly mértékben üzve, hogy a föld here-unottá váljék.

Mindent és ezekhez hasonlókat pedig jó volna székely népünknek figyelembe venni, mert 700 métermázsra krumpliórt három megyesi gazdának mm.-kint 2 korona 53 fillérével most is igen tekintélyes összeget kellett kifizessenek, holott azt igen szívesen fizettem volna székely véreimnek, de azok egy mmázsát sem hozták, pedig én 7000-et is megvennék.

A burgonya (pityóka) termelése is többet hoz és sokkal könnyebb, mint a törökbuza (kukoricza); arról nálam mindenki meggyőződhetik, mert tavaly 17, ez évben pedig 22 waggonnal termeltem. A vasutról azonban azt is láthatták, hogy én a földem ősszel már megszántom s így jó termést ad. Hanem azért a fiatalvira reá boruló három határban senki sem követte eljárásomat. Ilyeténképpen tehát csak az lehet csoda, ha földjük egyáltalán valamit megterem.

A szolgabírák réme. E czímen a következő találó sorokat olvassuk a nemleges jelentések felesleges munkájáról. Közönséges halandó el sem tudná képzelni, hogy mi mindenről kell a főszolgabíráknak manapság statisztikát és jelentést készíteni és hányszor egy évben. A többi között minden hónapban jelenteniük kell nekik, hogy járásuk területén bevételvezeték-e valamit gazdátlanul talált, eladott jószágokból. Azután azt, hogy folyt-e be náluk valami selyemtenyészési bírságokból. Ha leég egy falu — és hány ég le egy évben az országban! — megindul a gyűjtés és jelentik a főbírák záros határidő alatt, hogy: X. Y. leégett község részére semmi sem folyt be. Köröztetnek egy gazembert, vagy gyanus egyént, vagy szökevényét és a főszolgabírák jelentik, hogy — a körözésnek mi eredménye sincs. Ezek az ugynevezett nemleges jelentések. Ha összevetjük, hogy mennyire rug az ily nemleges jelentések száma egy évben az egész országban, hát akkor egy rémes szám jön ki. Az országban van közel 400 szolgabíró; 12 jelentés a selyemtenyészési bírságokról 400-szor az 4800 ügydarab, a gazdátlan állatokról ismét 4800 ügydarab; egy évben csak 25 leégett községi gyűjtést

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCSÁJA.

Titkári jelentés

a székelyudvarhelyi tanár-kör 1899—1900-ik évi működéséről

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcaja.

Mélyen tisztelt közgyűlés!
Szeretett kartársak!

Tanár-körünk életében újra eljutottunk azon pont-hoz, a midőn egy évi sáfarkodásunk eredményéről kell — állásomnál fogva — hivatalosan beszámolnom. A multra való visszapillantással, körünk életében fölmerült nevezetesebb mozzanatok feltárással s emlékeztetve való visszaidézéssel czélunk az, hogy itéletet tartunk önmagunk felett s meggyőződést szerzünk arról, vajjon a legközelebből lefolyt évben tovább haladtunk-e azon az uton, mely körünket céljainak megvalósításához közelebb viszi, vagy pedig olyan irányt követtünk, mely sok tekintetben visszaesést jelent? Számot kell vetni e körben kifejtett munkásságunkkal, mielőtt tovább mennénk, hadd lássuk van-e okunk örvendezni, vagy talán jónak látjuk, hogy egyet-mást gondosan takargassunk? — Mindnyájan emlékezzünk, mélyen tisztelt közgyűlés, arra, hogy minő elvek, törekvések érvényesültek akkor, midőn ezelőtt 3 1/2 évvel közös egyetértéssel körünket megalkottuk. Az a gondolat vezetett és lelkesített minket, hogy tanár-körünk megteremtésével itt egy olyan gócpontot létesítsünk, mely hivatalos lesz arra, hogy a nemzeti köznevelődés helybeli és közel eső vidéki munkásait — közelebb hozva egymáshoz — egyesítse és szorosabbá tegye köztünk azt a kapcsolatot, mely minket közös hivatásunknál fogva egybetart; azt akartuk elérni és biztosítani, hogy ne csak az iskolai életben egyenként és testületenként külön-külön igyekezzünk köteleseinket teljesíteni, hanem — az iskolák falain kívül is

* Felolvasott az 1900. szept. 22-iki közgyűlésen.

— együttes tevékenységgel és buzgósággal fokozottabb mértékben munkáljuk hazai kulturánk ügyét s erősítsük azt a szellemet, mely állásunkból önkényt foly. És ha e szempontból tekintem körünknek fennállása óta eddig kifejtett működését, az eredményel — véleményem szerint — csak részben lehetünk megelégedve. Üléseink jegyzőkönyvei elég hü képet tárnak föl a multból s bizonyosságot tesznek arról, hogy körünk figyelemre méltatta mindazon fontosabb aktuális tanügyi kérdéseket, melyek az utóbbi három év alatt fölmerültek. Az itt tárgyalt paedagogiai és didaktikai, elméleti és gyakorlati irányú kérdések kellő megvitatásban részesültek s az elvi alapon megindult vitákat semmiféle személyes jellegű, bíráló vagy gáncoskodó irányzat soha meg nem zavarta. Ha e tekintetben némi büszkeséggel és jóleső érzéssel pillanthatunk is vissza körünk eddigi munkásságára, kérdem, vajjon megtettünk-e arra nézve is mindent, hogy a kartársi érületet fejlesszük, erősítsük az egyesületi közszellemet, hogy ne csak külsőleg, tanári állásunknál fogva, hanem lelkiileg is egyek legyünk elhivatásunk és ideális törekvéseink megvalósításában? A közös czélokért folytatott küzdelmeinkben szorosabban kellene egyesülnünk, s a közösség ezen érzetét külsőleg is mindannyiszor ki kellene fejeznünk, valahányszor a tanárság egy vagy más irányban való képviseléséről van szó. Körünk abban a szerencsés helyzetben van, hogy nemcsak tagjainak számánál, de szellemi erejénél fogva is bizonyos tekintetben vezérszerepre lehetne hivatva. Nem arra gondolok ezzel, hogy mi itt országra szóló tanügyi politikát folytassunk, jöllehet e téren is körünk egyes kérdésekben elfoglalt álláspontjával általános figyelmre és méltánylásra talált, hanem azt szeretném, s ez forró óhajtatásom volna, hogy körünk olyan organummá nőjje ki magát, melye sokat s nem egyszer büszkén emlegetett székely Athenának szellemi középpontja legyen; szeretném, ha a helybeli és vidéki szellemi életnek s e város és vármegye kulturális törekvéseinek minden nevezetesebb mozzanata innen, e hely-

ről nyerné irányító, fényelő és melegítő sugarát; azt szeretném, ha azt a lelki világosságot, melyet oly sok és nehéz fáradsággal szereztünk, minél szélesebb körben ragyogtatnók, hogy a vallás, a tudomány s a művészet áldásaiban annál többen részesülhessenek. Ez ideális czél kellene, hogy irányítsa munkálkodásunkat; ez kellene, hogy törekvéseinkben állandóan lelkesítsen; ennek megvalósítására kellene egy szívvel-lélekkel egyesülnünk! Ha eddig ez irányban eredményt felmutatni nem is tudunk, el bennem a hit, a remény, hogy előbb-utóbb megtaláljuk azt az utat, a mely körünk működését szélesebb körűvé s áldásosabbá fogja tenni. E magasabb czél e gyesítsen minket a munkában s tegye erősebbé közöttünk a kartársi érületet s az egyesületi szellemet.

A mi körünknek a közelebbi évben lefolyt működését illeti, erre nézve általánosságban annyit mondhatok, hogy igyekeztünk megmaradni abban az irányban, melyet azelőtt követtünk, és ha eredmény tekintetében nem is lehet a mult évet a fellendülés évének tekinteni, de a visszaesés vádja sem illethet minket. A kartártó és folytonos munkának jeleivel többször volt alkalmunk találkozni; kellő figyelemre méltattuk a különböző itt tárgyalt tanügyi kérdéseket; a fölmerült eszmecsereket tehetségünk szerint részt vettünk; s állást foglaltunk s hallattuk szavunkat mindannyiszor, valahányszor országos jellegű vagy megvitatásra ide küldött fontosabb közoktatásügyi kérdés tisztázásáról volt szó. Ha az elért szellemi eredménnyel bizonyos mértékig meg is lehetünk elégedve, mégsem hallgathatom el kifejezést adni annak, hogy munkálkodásunkat szebbé és gazdagabbá, egyesületi életünket élénkebbé és pezsgőbbé tehetjük volna, ha a tisztelt tagtársak közül minél többen, tevékeny részt vettek volna a közös munkában s üléseink iránt is nagyobb érdeklődéssel viseltettek volna.

A lefolyt egyesületi évben összesen 11 ülést tartottunk, melyek közül 1 alakuló, 8 rendes, 1 rendkívüli

E héten

megjelenik **P á l m a y J ó z s e f:** „Udvarhely Vármegye Nemes Családjai” czimű nagyszabású műve **34 nagy 42 iven.** Ara füzve **16 korona.** Kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvkereskedő, könyvkiadónál) Székely-Udvarhelyt.

Művészies kivitelű bekötési táblák e műhöz darabonkint 4 koronáért ugyanitt megrendelhetők.

véve, az kerek 10,000 üggydarab; az eredménytelen nyomozások számát bátran tehetjük kétféleképp, de végül csak felére, az is 10,000 üggydarab, ez összesen csak e négy tételnek kerek 30,000 üggydarab. Ennyire tehető egy nagyobb vármegye közigazgatási évi ügyforgalma. E szerint úgy vehetjük a dolgot, hogy egy egész vármegye összes közigazgatási közegei nem csinálnak mást, mint megfeszített erővel nemleges jelentéseket készítenek vagyis haszontalan és fölösleges munkát végeznek.

Elvi döntés. A m. kir. közigazgatási bíróság a következőket mondta ki: Ha a törvényhatósági legtöbb adót fizetők névjegyzékének összeállításánál valaki sem az adóhivatalok kimutatásai ellen felszólamlást, sem a kimutatásokra alapított névjegyzék ellen fellebbezést nem adott be, úgy az illető az adóhivatal által tévesen kimutatott állami adónak a névjegyzék megváltoztatása szempontjából való helyesbítését akkor sem igényelheti, ha az állandó bíráló választmány által más oldalról beadott fellebbezés következtében elrendelt kiigazítás folytán adója a legkisebb mértéken alól maradna s ennél-fogva az illető a névjegyzékből kimaradna is.

A jegyző és pénztárnok rokonsága. Egy közigazgatási szaklaphoz a következő levelet intézték: A jegyző és a pénztárnok közt, akinek leányát a jegyző nőül veszi, forog-e fenn az 1886. évi XXII. t.-cz. 75. §-ban jelzett akadály? Ha igen, lehetséges-e ezen akadályt kikérülni olyképp, hogy a pénztárnok valamiképpen jóváhagyást ad a pénzkezelés rendes és kifogástalan folyására? — A válasz erre a következő: Ez esetben a törvény 75. §. c) pontjában körülírt összeférhetlenség esete forog fenn, mert a jegyző a pénztárnokkal, kinek leányát nőül vette, a sógoraság első fokában áll, s ezen összeférhetlenségen azzal, hogy a pénztárnok jóváhagyást ad a pénzkezelés rendes kezeléséért, segíteni nem lehet.

Ipari mozgalom vármegyénkben

A Székely-Udvarhely mult számában ismertettük azon értekezlet lefolyását, mely kishalmgyi Hollak Arthur főispánunk előkelté alatt szenterzsébeti Szakáts Péter székelyi iparkamarai titkár és Örley János kir. iparfelügyelő részvételével az elmúlt héten városunkban volt.

Délután 3 óratól egész késő estig a legnagyobb odaadással vizsgálták a miniszteri kiküldött iparosaink helyzetét.

A ipari ágaknál kifejezésre jutott, hogy két butor-raktáros van s azok idegen helyről hozott butoroknál elnyomják asztalosainkat. Kauncz Albert egész őszintén kijelentette, hogy asztalosaink legtöbbje kellelőleg nincs kiképezve. A segédek még egy jól képzett tanulóval sem érnek fel. Az ilyen elemekből lett mesterek aztán minden körültekintés, számítás nélkül vállalkoznak; drága váltás adósságokba merülnek s csak hogy tengethessék napról-napra életüket, képesek a legkisebb haszon nélkül is dolgozni és ezzel elrontják a jobb iparosok keresetét is. Ők magok pedig tönkremennek.

Az értekezlet asztalos tanfolyam létesítését, faszarító felállítását, az asztalosok szövetkezését, fagymunkáló gépek beállítását véleményezte. Együttessen az asztalosok, kerekások, esztergályosok, kádárok stb. részére.

A vasiparosok szűk körre szorított megélhetését a rabok munkájának beszüntetése biztosítaná némileg. Szövetkezni hajlandók. Előtejesztik, hogy tudnának dolgozni, de előítélettel van a közönség. Megtörtént, hogy egy igen előkelő úri ember részére kocsit készítették s az úri ember, ki a helyi iparnak lelkes híve — hogy feleségének kedvét megnyerhesse, a kocsit nem az iparostól, hanem gondosan becsomagolva: a helyi vasúti állomásra hozatta be és igen megtetszett, s az úri asszony — ki azt hitte, hogy a kocsit a fővárosból való — azzal dicsérte meg: Ez sokkal különb a helyben

s 1 diszülés volt. Ez utóbbit Nsgs Kuncz Elek főigazgató, diszelnökünk — tiszteletére ittléte alkalmából — tartottuk.

Az alakuló ülésen, melyen a titkár tanári körünknek 1898/99-ik évi működését ismertette, történt meg a tisztviselők megválasztása. A közgyűlés bizalma az elnöki székbe újra dr. Solymossy Lajos, főreáliskolai igazgatót ültette, ki ismert buzgóvalával és tapintatával vezette üléseink sorrendjét. Köréje csoportosultak a többi tisztviselők, így Gönczy Lajos, ref. kollegiumi igazgató és Bod. Károly ref. koll. tanár, alelnökök, továbbá Embery Árpád és Jánosy Péter rom. kath. főgymn. tanárok, előbbi mint jegyző, utóbbi mint pénztáros és csekélységem, titkári minőségben.

Üléseinken alkalmunk volt különböző tárgyú felolvásokat és előadásokat hallani, amelyeknek kapcsán sokszor olyan kérdések is merültek fel, melyek a vita folyamán szélesebb körű hullámokat vertek.

Felolvasást többen tartottak. Így dr. Szilágyi Albert, főreáliskolai tanár, a novemberi diszülésen „A történelem tanításának nehézségeiről” értekezett. Előadásában rámutatva röviden a történetírás fejlődésére s tárgyalása különböző módszereire, arra hívta fel a figyelmet, hogy az új középiskolai tanterv értelmében nagyobb gondot kell fordítani az ifjúság történeti érzékének a kifejlesztésére, s e célból szükségesnek tartja, hogy olyan tankönyveket adjunk az ifjúság kezébe, melyekben a történelmi anyag rendszeresen, áttekinthetően és világosan van feldolgozva. Végül üdvözli az új tantervnek azt az intézkedését, hogy a magyar történelem a világtörténelem keretében kellő beillesztést talál, s így ezután a hazai események tárgyalása a világeseményekkel kapcsolatosan történhetik. A gondosan készített s alapos tanulmányra valló értekezést körünk elismeréssel fogadta.

Ugyancsak a diszülésen hallottunk egy szabadelőadást is, melyet Bod. Károly, ref. kollegiumi tanár tartott „A z iskolai önképző-körök egységes szervezéséről”. Fejtegetésének alapját az erdélyi ref. kollegiumi tanároknak e kérdésben elfoglalt álláspontja képezte, s ennek értelmében sürgette azt, hogy

készültséknél. A bádigosok a többi vasiparosokkal szakcsoportba lépnek.

A fazekas iparosok, kik városunkban mintegy ötvenen vannak — panaszolják, hogy vidékről a helyi piacot elárasztják heti vásárok alkalmával s árukkal s így ők károsodnak. Szabályrendelet módosítását sürgetik. Erre nézve főispán kilitást nyújt. Továbbá panaszolják, hogy az anyag és megélhetés drágult s ezzel szemben nincs keresetük. Szakáts titkár szövetkezést ajánl, a melylyel együttesen nagyobb mennyiségben szerezzék be az anyagot s így olcsóbban hozzá jutnak. Ezt elfogadják. Örley iparfelügyelő a fazekasipar elmaradottságát ecseteli s abban látja nyomorúságuk főbb okát, hogy 50 évvel ezelőtt is csak így gyakorolták iparukat, holott a közönség ízlése finomult. Ezzel a fazekasok nem törődtek s tényleg ma-holnap a megélhetés színteréről lemaradnak. Az állam agyagipari szakiskolát létesített s azt meg meg sem tekintették. Közben élénk beszélgetést folytattak Barabás Lajos fazekasmesterrel, aki kijelentette, hogy ha a jelenlegi kiállítás munkájából meg nem él, mintsem tanuljon: inkább felakasztja magát, mert ő már 50 éves ember s „kinőtt a tanulásból”.

Az értekezlet további lefolyásának ismertetését — térszűke miatt — jövő számunkban folytatjuk.

Vidéki levél.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Szíveskedjek kérem lapjában egy kis helyet engedni, melyen egy jelentőségteljes nap emléke szerény visszaemlékezésben legyen megörökítve. Nem nagy és kiterjedt helynek, hanem csak egy kis községnek ünnepe az, a melyről szólni fogok. Ugyanis Homoród-Jánosfalva község képviselőtestülete f. évi május hó 6-án a honserelem magas érzelmétől vezéreltetve, igaz lelkesedéssel hozta ama határozatot, hogy szép magyar hazánk ezeréves fennállása emlékére községe egy nagyobacska szabad terén, a templom és iskola szomszédságában emléket fog állítani, mely a jelen és jövő nemzedéknek hirdesse a mult ezerév szenvedését s dicsőségét egyaránt. Egyhangy lelkesedéssel hozott határozatát f. hó 16-án — midőn a szobor-leleplezési ünnepély volt — véglegesítette. És ez ünnepély olyan szép és lélekemelő volt, hogy mulasztást követnének el, ha nem időzném egy pár pillanattig annak lefolyásánál. Egyfelől az ezzel való foglalkozás lelki öröm rám nézve, másfelől tanulság lehet más községekre nézve is.

Az „ezeréves emlék”-felavatási ünnepély meghívója tárgysorozatotán 10 pont volt felvéve, a mely meg egy beszéddel megkövült. A községi dalkör Kiss György tanító lelkes vezetése mellett a Hymnusszal kezdette meg az ünnepélyt d. u. 2 óra után a szobor mellett emelt deszka-állványon, melyet a majdnem másfél ezeréves szeszereglett közönség vett minden oldalról körül. Ez ének elhangzása után Benedek Mózes képviselőtestületi elnök lépett az állványra elmondani megnyitó beszédét, melyben az emlékkő felállítására vonatkozó községi határozatot és lelkes áldozatot szép és lelkes szavakban mondotta el. Ürmösi Károly lelkeszté ezután felavatási beszédének megtartására hívta fel. Feszült figyelemmel és teljes odaadással hallgatta végig a közönség a teljesen odaillő beszéd lelkes előadását, melynek bevezető soraihoz a Jákob utazásához hasonlítva a magyar nemzet ezerévet, mely szintén egy utazás jöbén és roszban, dicsőség és szenvedésben. Szépen fejtegette aztán, hogy Jákob a helyet megszentelte, követ emelvé, hogy ott imádják Istent, ki segélte útjában. Így emel, szentel a magyar nemzet is több helyen s itt is követ, mely érzékeltetők szép tettekre hevítsen a multak emlékein tanulva s a multak nagy eseményeiből s azok szerepvivői tetteiből lelkesedést és kitartást merítve. Beszéde folyamán lehullott a szépen megkoszorozott emléket körülvevő lepel s gyönyörködve szemléltek a hármas alapzatán álló mintegy két méter ma-

az önképző-körök működését az iskolai tanulmányokkal a legszorosabb összefüggésbe kell hozni s országos rendeltetel kellene megállapítani azok egységes szervezését s működésük határozott irányát. Addig is azonban, míg ez miniszteri intézkedéssel megoldást nyerne, kívánatosnak tartja, hogy legalább a helyi három középiskola tanártestülete e tekintetben bizonyos megállapodásra jusson. A fölvetett eszme élénk vitát idézett elő s határozatunk az volt, hogy a három középiskola önképző-körének vezető tanárai az önképző-körök lehető egységesítésének a kérdését egymás közt beszéljék meg s találják módját annak is, hogy a nevezetesebb iskolai ünnepélyek — a közönségre való tekintettel — együttesen rendezhetők legyenek. Sajnos azonban, hogy ez irányban még eddig semmi olyan lépést nem tettünk, mely e határozatunk megvalósítására vezetne.

Körünk ülésén mutatta be Kovács Dániel, ref. koll. tanár „A satirikus modor jogosságát a történetírásban” című tanulmányát, melyet különben szabad-lyceumi felolvasásnak szánt volt. Szerző érdekesen fejtegette a satirikus elemnek emberi természetében fejtőkező jellemző sajátosságait s kimutatta a római satirikusokra való hivatkozással, hogy a satirának a történetírásban való alkalmazása nem elgúnkezik a történetíró céljával, ha objectivitását meg tudja őrizni. A szellemes és forma tekintetében is kiváló felolvasás mindnyájunk figyelmét megragadta s igazi élvezettel hallgattuk végig.

„A gyorsírás történetéről” értekezett Szabó András, ref. kollegiumi tanár, ki történelmi visszapillantásában az ő- és új-kor kiválóbb gyorsírás rendszereit alkotóit ismertette, tüzetesen kifejtette a hazai gyorsírás fejlődését és méltatta a Gabelsberger-Markovits-féle rendszer kiválósságait s hatását. Végül amaz óhajátának is kifejezést adott, hogy a gyorsírás tanulása a középiskolák III—V. osztályaiban kötelezővé tessenek. A szakavatott és tanulságos értekezést körünk köszönettel fogadta.

(Vége köv.)

Fejes Áron.

gas, tömör trachit-követ, mely szép léces kerítés közepén négy fiatal cserefa társaságában: disze a községnek, sőt — bátran mondhatjuk — büszkesége is. A kö három oldalán a következő aranyozott felirások vannak. Keleti oldalán:

EGY ISTENÜNK.

EGY MAGYAR HAZÁNK.

Nyugotin: 896—1896.

A délin:

MAGYARORSZÁG EZERÉVES FENNÁLLÁSÁNAK EMLÉKÉRE — JANOSFALVA KÖZÖNSÉGE.

Romlott szív és romlott elme, kit hazája hő szerelmé szép tettekre nem hevít.

BÁLINT ZSIGMOND készítette.

Még a honserelemre buzdító beszéd hatása alatt voltunk mindnyájan, midőn az iskolás gyermekek „Honfida” kellemesen kötötte le figyelmünket. Végetével Kiss György községi tanító a gyermekekhez és a közönséghez intézett beszéde következett. Érdekesen fejtegette a régi államok életét, melyek minden nagyságuk mellett sem érthettek ezer évet; míg szeretett hazánk „oly sok vizsály után” is él, sőt virázik. Hatásos beszédében a hazának szívvel-lelekkel való szeretésére serkenti az összegyűlt közönséget s különösen a jövődó reményeit: az ifjúságot. Ezt követőleg gyors egymásutánban jöttek zene, szavalatok, beszéd és ének a dalkörtől. Ezeknek végetével ifj. Márkos Ferencz képviselőtestületi tag és Benedek Mózes községi főbíró léptek az emelvényre, hol előbbi egy sikerült beszéd kíséretében a községnek s különösen annak jeleni derék birójának gondozása alá bocsátja jó és hív megörzés végett az emlékkövet. E beszédből tudtuk meg azon élelmes és jól megfontolt elhatározást, mely szerint a község képviselőtestülete az emlékkő belsejébe egy üveget helyezett el, melyben örök emlékezés végett egy — ez emlékkő kivételére vonatkozó — teljes irományjegyzék van elhelyezve. A főbíró átveve az emléket s azt a községbeliek jóindulatába ajánlva, hazafias, lelkes szavakban köszönte meg a közönség szíves megjelenését, mely — kedvezvén a szép és kellemes őszi idő is — valóban nagyszerű vala. A bíró beszédének elhangzása után a nemrég létesült zenekar Rákóczy-indulója zárta be a szép és lélekemelő magasztos ünnepélyt, mely teljes két óráig tartotta lebilincselve, mondhatni elbűvölve a közönséget. A szavalatoknál és beszédnél meg kell említem két kis iskolás növendék lelkes hangon előadott szavátát s különösen Bálint Zsigmondnak, az emlékkő készítőjének tárgysorozaton kívüli beszédét. Válogatott szavaiból a lelkesítő honserelem tüze érzett ki s lelkes előadásával magával ragadott minden egyes hallgatót.

A hol ilyen ünnepélyt tud a nép tartani, arról a biblia szavaival el lehet mondani: „Ti választott nemzetek és oly nép vagytok, melyet Isten sajátjának tart, hogy annak hatalmas dolgait hirdessétek”.

Nemcsak a Kis-, hanem a Nagy-Homoród mentéről is számosan vettek részt az ünnepélyen. A szomszédos falvakból pedig tömegesen jelentek meg s a mi említésre és dicsőre méltó: Daróc szomszédos község száz ujku lakosai közül számosan jöttek e hazafias ünnepélyre velünk ünnepelni Török Lajos derék jegyzőjük és Fuchs Vilmos körorvosok vezetése mellett.

És itt helyen valónak látom megemlíteni e nagy és nevezetes ünnepi napnak jelentőségét. E község a tiszta székely községek sorában a Kis-Homoród mentén utolsó. Alul mar szász és oláh falvak következnek. Mint az örüllő, a kít a legkiállóbb pontra helyezték, hogy éles, metsző kiállításával a nagy messziségbe bekiált-hasson. S e czéla a legderekabbakat jelöli. E kis község is az ő lelkes hazafiságával, nemcsak áldozatrakész-ségével oly helyen van, honnan, mint a magyarságnak erős védbástyája, sziklarendíthetetlenül magyar érzelmével más nemzetiségű honfitársainknak példát ad s lelkesedést kölcsönöz a hazaszeretet magasztos érzelmének felköltésére.

E helyen és e ponion szükséges volt s az is lesz ez emlékkő és az ezzel kapcsolatos ünnepély is. Az előbbi végtelen időkig — a porlóság fog állani; utóbbi sok ideig élni. Lelkesíteni fog a vidék megjelent embe-reinek szívében, lelkében, a kik ilyen és ehhez hasonló derek tettek végrehajtásakor mindig érezhetik a nagy költő szavait, jóslatát: „Csak nem fajult el még a szé-kely vér! Minden kis cseppje drága gyöngyöt ér”.

Tisztelettel hajlunk meg a jánosfalviak követésreméltó példájuk előtt s elismeréssel adozzuk derék, hazafias tervük keresztülvitelért, melylyel megmutatták a vidék falvainak, hogy: „Mit vihet ki erős szívláng alatt az elszántság hatalmas s az érczakarat!”

Végül még megjegyzem, hogy az ünnepély lefolyása után táncmultság következett s ez a késő éjjelig eltartott. Mint az idő, oly szép, csendes és sikerült volt a táncmultság is, hol a vidék fiatalsága a táncban, az elemelkedett pedig ünnepi hangulattal teljes baráti beszélgetésben töltötték az időt. Az összes bevétel 85 kor. 80 fill., a kiadás 25 kor. 80 fill. volt, így a tiszta jövedelem 60 korona, melyet az olvasó-egylet alaptőkéje gyarapítására fordítanak. Sok ilyen ünnepélyt!!

Jelen volt.

TANÜGY.

Meghívó. Az Udvarhelymegyei Tanítóegylet-Udvarhely járási fiókköre, október hó 10-én d. e. 9 órákor kezdődőleg, Parajdon gyűlést tart, melyre egy-letünk minden tagját valamint a tanügy iránt érdeklődő közönséget is tisztelettel meghívom. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. Tanít Kákucs György és Orbók Gyula. 3. Jegyzőkönyv olvasás és hitelesítés. 4. Péter Károly alsófalvi ref. lelk. felolvas a népkönyvtárak szervezéséről. 5. Damó Dénes szaval. 6. Kákucs György, Mirese Dénes, Vida Mózes és Damó Dénes férfi négyest énekelnek. 7. Vida Mózes felolvas. 8. Heteser Kálmán szabal előadást tart. 9. Bakó Antal szaval. 10. Jelentések, indítványok. Felkérem egy-letünk tagjait, hogy a tagsági díjakat (1 kor. 20 fill.), valamint az „Erzsébet emléktábla” költségeinek díját, (2 kor.) ugyszintén a kiosztott aláírási- és gyűjtőleveket is magukkal hozni szíveskedjenek. Székely-Udvarhely, 1900. szept. 26. Lázár József, köri elnök.

„Az üld városunk szü 55 oldalra ter tel nélkül leg kében készült első része er etikai és közz tek” védelm utján is fölpu pusztítás legl Olaszország sz günk rovarevő lan károkat sz lat védelem ves apró verse lemre. A tan Grimm Gusz gunk közölni. azoknak tiszte című munkáj örömmel várja ságához szeret

FONO

Az Erde vállalkozásba f muzeum javát Edison nagysz ujabb, tökélete szen ismeretlen rendkívüli mód toztatás Betta kezettel, mely főlvetelének és mabbá. E szer találmányok kö Poulson dán raf egyesítési találmány) A hogy a gép ha által a hang er

Mindakét kalmassá teszi zeneesközül, különösen kiegy óriási tölést szétvezeti.

Az Erdély rafnak ezeket a velük hangversen Vikár Béla a Kisfaludy-Társ kérték föl, a k népies dallamok verseny géppel reztek be a fon mokból, melyek csak a fonogr indián hangszere de vannak gy és bariton-szólo hangszerek játé valódi művelző seny-terem legte

Ma-holnap a fonograf vég rendű nagy zen inkább a fonogr vigye szét műve

Október kely-Udvarh senynek színhely egyb külföldi előadásban fog gyar dalt fogad megjelölhet — emberi szellem

hogy az emberi és ének terén m megörökíthető, képe a fotográfia írás megmarad, scripta manent, üres szóvá. Mert enyésznek többé az ósok nyelvén, mindig új meg új

A Kárpát-E litásban, most e muzeum létrejötte met hazafias kult megyénk és város méltányolni. Ezért K. E. október 7- hangverseny hazá hat. A hangversen t főjegyző vállalt korona. Allóhely é előre váltható B sében. Kezdté S csak 7-én a dele rendez az E. K. B

— Uj számta Baranyai Gyula nököt, ugyancsak mellé rendelt szám csosnak nevezte k

— A honvéd Konecz Frigyes nag ezredbeli alezredes parancsnokának n

— Uj albíró vári kir. törvényszékhez albírónak

IRODALOM.

„Az üldözöttek.” Ezzel a címmel Fülei Lajos városunk születése, lapunk kiváló munkatársa újabb egy 55 oldalra terjedő füzetet írt, melyet a fővárosi sajtó kivétel nélkül legmelegebben fogadott. Az állatvédelem érdekében készült — itt-ott képekkel illusztrált — kis munka első része érdekes és változatos cikkekből fejteti az etikai és közgazdasági okokat, melyek az „üldözöttek” védelmét sürgetik. Fajdalom, már a diplomácia útján is fölpanaszolják, hogy a közép-európai madárpusztítás legelső példái leginkább hazánk és Olaszország szolgálatát. Tény az, hogy gazdaközönségünk rovarevő madaraink pusztítása miatt kiszámíthatatlan károkat szenved... A füzet második része „Állatvédelem a gyermekszobában” címmel kedves apró versekben oktatja a gyermekeket az állatvédelemre. A tanulságos és hasznos füzetből — melyet Grimm Gusztáv adott ki — egyes mutatványokat fogunk közölni. Úgy értesülünk, hogy Fülei városunkban azoknak tiszteletpeldányokat küld, a kik Vándoruton című munkáját megrendelték volt. A szíves ajándékot örömmel várjuk és szerzőjének további lelkes munkásságához szerencsét kívánunk.

KÜLÖNFÉLÉK.

Fonográfhangverseny.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület igen életrevaló új vállalkozásba fogott. A Kolozsvárt most készülő Mátymúzeum javára meg akarja szólaltatni országszerte Edison nagyszerű találmányának, a hangiró-gépnek legújabb, tökéletesített alakját, a mely nálunk maiglan egészen ismeretlen. A fonográfot újabb két irányban rendkívül módon tökéletesítették. Az egyik nagy változtatás Bettini olasz mérnöktől ered, a ki egy szerkezettel, mely a régi fonográfra alkalmaztatik, a hangok fölvételének és visszaadásának módját tette sokkal finomabbá. E szerkezet a párisi világiállításon az összes találmányok közt a második kitüntetést kapta (az első Poulson dán mérnöknek adták a telefon és a fonográf egyesítéséért, a mely azonban még nem teljesen kész találmány). A fonográf másik irányu javítása abban áll, hogy a gép hengerét óriási nagysággal megnagyobbították s ez által a hang erejét bámulatosan fokozták.

Mindkét tökéletesítés olyan, hogy a fonográfot alkalmassá teszi nemcsak kisebb házi mulatságok számára zeneszökevények, hanem nagy hangversenyek tartására is, különösen kiegészítve a hang erősítése céljából még egy óriási fölszereléssel, mely a hangot minden irányban szétvezeti.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület megszerezte a fonográfokat a legújabb tökéletesített alakjait és most velük hangverseny-körutat rendez. A körutára előadók Vikár Béla ismert néprajz-író, a M. N. Múzeum, a Kisfaludy-Társaság és az E. K. E. lelkes dalgyűjtőjét kérték föl, a ki a fonográfot régóta sikerrel alkalmazza népies dallamok, mesék stb. gyűjtésére. A nagy hangverseny géppel együtt gazdag és változatos műsort szerettek be a fonográfokon előadandó ének- és zeneszámokból, melyek közt exotikumok is vannak, minőket csak a fonográfokon lehet hallani, mint pl. néger és indián hangszerek és énekesek előadása és más effélék; de vannak gyönyörű művészi darabok is, tenor- és bariton-szók, vegyes énekek stb. és különböző hangszerek játékaival szemből-szemből fölvételei, melyek valódi műveltséget nyújtanak s a legnagyobb hangverseny-terem legátalabbi zugában is tisztán hallhatók.

Ma-holnap megérjük, hogy a kisebb zenekarokat a fonográf végkép ki fogja szorítani és csak az elsőrendű nagy zenekarok maradnak meg s azok is leginkább a fonográfba fognak játszani, hogy azután a gép vigye szét művészi előadásukat az egész világra.

Október hó 7-én esti 8 órakor Székely-Udvarhely városán lesz ily modern hangversenyek színhelye. A newyorki, chicagói, milánói és egyéb külföldi elsőrendű zenekarok és dalszínházak előadásában fognak gyönyörködni s néhány szép magyar dalt fognak hallani az ördögös gépen, melynél megépített — kivált az említett utasok után — az emberi szellem még sohasem alkotott. Nem esodálatos-e, hogy az emberi hang, sőt a művészi remekelés a zene és ének terén ma már nem veszhet el, hanem ép úgy megörökíthető, mint arcunk vonásai vagy bármely tárgy képe a fotográfia idején? A régiek mondása, hogy az írás megmarad, de a szók elröplenek (verba volant, scripta manent), így lett az emberi elme műve által üres szóvá. Mert a fonográfba fölfogott hangok el nem enyésznek többé s századok múlva is beszélni fognak az ősek nyelvén, az ő gondolataikkal és érzelmeikkel, mindig új meg új nemzedékekhez.

A Kárpát-Egyesület, mely eddig is előljárt az agitálásban, most e hangversenyek rendezésével, a Mátymúzeum létrejöttének ily módon való elősegítésével ismét hazafias kulturmissziót teljesít, melyet bizonyára megérint és városunk minden igaz fia lelkesedéssel fog méltányolni. Ezért nem kételkedünk benne, hogy az E. K. E. október 7-iki fonográf-hangversenye, légielő ily hangverseny hazánkban, osztatlan érdeklődésre számíthat. A hangverseny rendezését Adám Albert vármegyei t. főjegyző vállalta el. Belépő díj: 1. 2 korona. II. 1 korona. Alóhely 50 fillér. Tanulóknak 20 fillér. Jegyek előre válthatók Betegh Pál könyv- és papirkereskedésében. Kezdeté 8 órakor. — Megjegyezzük, hogy ugyan- csak 7-én a délelőtti órákban Székely-Keresztúron is rendez az E. K. E. ilyen hangversenyt.

Uj számtanácsos. A pénzügyi m. kir. miniszter Baranyai Gyula kir. számvizsgáló, számvédelmi főnököt, ugyancsak a helybeli kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvédelmi főnököt kir. pénzügyi számtanácsosnak nevezte ki.

A honvédség köréből. A király nagysólymosi Konecz Frigyes nagysólymosi 23. m. kir. honvéd-gyalogezredbeli alezredesét a lugosi 8-ik honvéd-gyalogezred parancsnokának nevezte ki.

Uj albiró. A király Knörr Ferencz gyulafehérvári kir. törvényszéki aljegyzőt a helybeli kir. törvényszékhez albirónak nevezte ki.

Kinevezés. A földmívelésügyi m. kir. miniszter Ráduly János kir. erdészeti a helybeli erdőhivatalhoz erdészjelöltnek nevezte ki.

Az első. Erkek község ez első, mely általános lelkesedéssel elhatározta, hogy a telefonhálózatba belép. Szívesen üdvözölköz a derék község értelmes és haladni vágyó polgárságát.

Halalozás. Olasz Gyula helybeli ev. ref. koll. tanárt és nejét megrendítő csapás érte. Bálványozásig szeretett szép kis leánykájukat elragadta a kérlelhetetlen halál. A hirtelen beállott gyásznesztől következő jelentést vették: Olasz Gyula ev. ref. kollegiumi tanár és neje Sicking Teréz, mint szülők; Olasz Gabriella, mint testvér; Sicking Károly és neje Sommerhuber Katalin és öz. Olasz Károlyné, mint nagyszülők úgy a maguk, mint számos közeli és távoli rokonaik nevében a váratlanul bekövetkezett nagy veszteség által lesújtva, szívük legmélyebb fájdalommal tudatják, hogy felejtethetetlen, drága kis leányuk Olasz Irénke folyó hó 27-én reggeli 8 órakor két és fél éves korában, rövid szenvedés után jobblétre szenderült. Ő boldog, mert élesen alszik, de a mi szíveinkbe vérző seb fakadt. A drága kis angyal hült tetemeit f. hó 29-én, szombaton d. u. 3 órakor fogjuk a róm. kath. egyház szertartása szerint a helybeli reformátusok temetőjébe elhelyezni. Az ártatlan kis angyal emléke legyen áldott! Székely-Udvarhely, 1900. szeptember hó 27-én. — A korán letört bimbó elhantolása általános részvét mellett tegnap délután volt.

Papi beköszöntő. Baczó Lajos Bethfalvára megválasztott ev. ref. lelkész — mint értesülünk — október hó 14-én tartja beköszöntőjét nevezett községben.

A lentermelés érdekében. A kőrös lennek nagyobb arányokban való termelése, illetve nagyobb birtokok termelésébe való fölvétele végett a kereskedelmiügyi minisztérium utasította az államvasutak igazgatóságát, hogy a hazai vasuti állomásokról Szepes-Olaszi és Tany-Nemes-Ócsa vasuti állomásokra az ottani lenbevitel és feldolgozó telepek címére teljes kocsiirakományban feladásra kerülő, sajtolt vagy sajtolatlan állapotban szállítandó száraz lenkóró küldemények után kocsi- és fuvarlevélenként legalább 10.000 kgr. (100 q.) súlyért való díjfértéssel az I. kivételes díjzabab tételre alkalmaztassanak s egyúttal a kassa-oderbergi vasut igazgatóságát is fölhívta, hogy saját vonalaira nézve is az I. kivételes díjzabab tételre engedélyezze. E díjférték alkalmazása esetén például Fiume vasuti állomásról Tany-Nemes-Ócsa állomásra 100 kgr. szállításiért 142 filléres díjtétel érhető el. vagy például Székely-Udvarhelytől Szepes-Olaszig 197 fillér, közlelebi állomásoknál a díjtétel fokozatosan esőkken. Jövőben tehát 5—6 holdnál nagyobb területen már érdemes lesz a megjelölt beváltótelepek számára a len-köröt termelni.

Hirtelen halál. Bartók Gyula, a helybeli kir. törvényszéknek csak most kinevezett egyik aljegyzője — tegnapra virradó éjjel megfuladt. Reggel halva találták a lakásán.

Homoród-Jánosfalván a f. hó 16-án tartott ezeréves emlékfelavatási ünnepélyt követő, s az alakulóban levő községi olvasókör javára rendezett táncmulatságon következő felülírtak történtek: Török Lajos 3 kor. 20 fill.; Kiss Jenő, László Zsigmond 2—2 kor.; Ürmösi Károly, Bedő József, Herbeth Károly, Hubálek Lajos 1 kor. 60 fill. — 1 kor. 60 fill.; Kiss György 1 kor. 20 fill.; Lajos Mihály 1 kor. 20 fill.; Peterfi Áron, Benedek András, Sikló Elek, Vas István 1—1 kor.; Klőr Vilmos 60 fill.; Peter Sándor, Nagy Gyula 40—40 fill.; Benedek Mózes, Gergely Mózes, Gotthárd János, Márkos András, Márton Dénes, Mezei Dénes, Mezei Hektor és Sándor Ferencz 20—20 fill. — Összesen 22 kor. 60 fill. A midőn ezeket e helyen nyugtázni kívánom, nem mulasztatom el a rendező bizottság nevében szíves köszönetemet nyilvánítani azoknak, a kik fent jelzett adományaikkal a nemes célt pártolni szívesek voltak. Ürmösi Károly, h.-jánosfalvi unitár lelkész.

Köszönetnyilvánítás. Kik feledhetetlen drága kis leányuk elhunytá alkalmával a borzasztó csapás által okozott fájdalmukat enyhítették, fogadják leghálásabb köszönetünket. Olasz Gyula és neje.

Helyreigazítás. A törvényhatósági bizottság közlelebi közgyűléséből hozott tudósításunkba tévedésből volt említve, hogy a homoródi járás két állatorvost nyer, mert határozatilag csak egy van javaslatba hozva.

A próbihirdetések.

(E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.)

Jegyző urak szíves figyelmébe ajánljuk, hogy községi képviselőtestületi rendes és rendkívüli közgyűlések összehívására szükséges nyomtatvány is kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvnyomdája) Székely-Udvarhely.

Kiadó, azonnal elfoglalható, egészséges környezetben ujjonnan épült, külön udvarral, kerttel bíró lakás. Harom szoba, konyha, kamara, nagy pitvar és alatta földi pincével, egyik igen nagy, valamely műhelynek alkalmas sütőház, tyúkól, egy istálló, sertésöl, fatartó, stbbiből áll. Kiadó több évekre. Bővebb felvilágosítást nyújt Nagysólymosi Konecz Armin gyógyszerész, Konyha kertésznek igen alkalmas kut az udvaron.

Kiadó lakás a templomtéren. Négy szoba, két utcai lakás, két nagy vaserkélyes, két udvari szoba, előszoba, konyha, kamara és hozzá tartozó álló lakás kiadó és azonnal elfoglalható. A lakás meg is osztható, három szoba, konyha és hozzávalók, meg egy-egy szoba és előszobás lakás a. Ériekedhetni Nagysólymosi Konecz Armin ur gyógyszerárban.

Felügyelőnek, intézőnek, iradai munkákra szép képes, gazdasági ismeretekkel bíró erélyes és megbízható, a városban helyi és személyi ismeretekkel bíró egyen azonnal fel-fogadatik. Fizetési igényét, képesítését, esetleg eddig nyert bizonyítványai másolatát tartalmazó saját kezűleg írt ajánlataikat a lap kiadóhivatala továbbít „V e l e t o k” jelszó alatt.

Tiszta bort, likőreket, rumot venni akarók, kérjenek árjegyzéket Székely-Borkereskedéstől Székely-Keresztúr.

Faeladási hirdetés. A firtosváraljai unitárius egyház kataszteri hold területén kinasználatra törzsenként kibélyezett bükkfák Firtos-Váralja egyházközség gondnoka házában 1900. évi október 28-án d. e. 11 órakor nyilvános árverezés útján fognak eladni. A korondi m. kir. járási erdőgondnokság hivatalos becselése szerint az eladás alá kerülő faanyag mennyisége 607 köbméter, melynek 70% a hasábla, 30% a ág és galyfa. Kikiáltási ár 825 korona. Árverezni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10 %-át az árverést vezető kezéhez készpénzben lefizetni. A kinasználati határ-dő 1902. év április hó 1-ig terjed. A részletes becselés és árverezési feltételek a korondi m. kir. járási erdőgondnokságnál Székely-Udvarhelyen és alubrottnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Kelt Firtos-Váralján, 1900. évi szeptember 5-én. Az unitárius egyház képviselőtében: Máté Lajos, lelkész. András Mózes, gondnok.

Esztergályos. Székely-Udvarhelyt, a Kossuth utcában levő műhelyében Balázs Károly, Budapest kiképezett esztergályos-mester készít mindenféle esztergályos munkát bármily finom kivitelben. Esztergályos butorok és butorrészek, konyhai kellékek a legjobb minőségben, horócsapok versenyképes áron és pontos kiszolgálás mellett.

Képes levelező-lapok legnagyobb választékban a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában kaphatók.

Calcium carbidot legelőnyösebben szállít a boszniai villamos művek magyarországi vezérképviselője; valamint szabadalmakat is készítoz és a hiválóbbakat értékesíti; ugyszintén mindennemű gépezési és elektro-technikai berendezést pontosan küld: Takács Győző és Tarsa mér-nöki iroda Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 10. sz.

ÉLET KÖNYVE.

Ingyenes gyógymód. Eddig gyógyíthatatlan betegségek is feltétlenül gyógyíthatók.

Ára 2 korona.

Kapható: a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvkereskedése, könyv- és újságkiadó) Székely-Udvarhelyt.

Szerkesztői üzenetek.

B. M. H.-Jánosfalván. Az algyógyi kirándulásról küldött észrevételeit jövő számunkban közöljük. Ö. J. Köszönjük. Ez alkalommal magunk részéről nem használhatjuk. Teljesítettük; eredményét nem láttuk.

HIVATALOS RÉSZ.

Körözés. Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 16536—900 alisp. Székely-Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi előliároságnak. Közhírre tétel véget értesitem, hogy H.-Okládon a Heveder nevű vág-terben folyó hó 14-én felfogatott egy 4 éves pej, herélt ló, melynek homloka holdas, mindkét hátsó lábsiklója fehér, mindkét füléből elől és jobb füléből hátul kivan vágya; továbbá felfogatott ugyanakkor egy négy éves barna kanca, melynek hátsó jobb lábsiklója fehér, mindkét füléből elől kivan vágya. Sz.-Udvarhelyen, 1900. évi szeptember hó 23-án. Alispán helyett: Gróf Lázár főjegyző.

Járványok. Udvarhelyvármegye alispánjától. 16518, 16535, 16537, 16421, 16563, 16418, 16417, 16346, 16345, 16343, 16344, 16538, 16693—1900. alisp. szám. Székely-Udvarhely város polgármesterének és valamennyi községi előliároságnak. Azonnali közhírre tétel véget értesitem, hogy Dálya község egy udvarában takonykór állapítatván meg. a zárlat elrendeltetett. Továbbá H. Szt. Márton község bival-állományában bival-vész; H.-Szt-Pál község sertésállományában sertésvész; Kis-Küküllővármegye Szancsal község szarvasmarha-állományában járv. jell. lépfene és ugyanazon vármegye Harangláb község sertésállományában sertésvész lépven fel, a vonatkozó zárlatok elrendeltettek. Ülke és Szent-Tamás községek sertés állományaiban a sertés-orbánc; Homoród-Szent-Márton, Homoród-Oklánd, Ége, H.-Karácsonfalva, Füle, valamint Kis-Küküllővármegyeében B.-Besenyő községek sertésállományaiban járványosan uralgott sertésvész megszűnővén, a vonatkozó zárlatok feloldattak. Székely-Udvarhely, 1900. szept. 25. Alispán helyett: Gróf Lázár, főjegyző.

Hirdetések.

Udvarhelyvármegye sz.-udvarhelyi járás főszolgabírája. Szám 7284/900. szb.

Pályázati hirdetmény.

Az elhalálozás folytán megüresedett farkaslaki körgyegyzői állásra, melyhez Farkaslaka székhellyel, Farkaslaka, Bogárfalva, Malomfalva és Szent-Lélek községek tartoznak pályázatot hirdetek.

Javadalmazása következő:

1. Fizetés 800 korona.
2. Lakbér 140 "
3. Iroda átalány 60 "
4. Úti átalány 200 "
5. Levélhordatási díj 180 "

Összesen 1380 korona.

6. A magán munkálatokért szabályrendeletileg meg-állapított díjak szedhetési joga.

A mennyiben a megválasztandó jegyző egyúttal anyakönyvvezető is kinevezetetik, ezen teendőért 200 korona tiszteletdíj és az anyakönyvi dologi kiadásokra 100 korona javadalmazásban fog részesítettetni.

Felhívom mindazokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtnak, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a szerint felszerelt és eddigi alkalmaztatásuk s erkölcsi magavisele-tükről szóló okmányokkal kiegészített folyamodványai-kat hozzám folyó évi október 10-ig adják be.

A választás Farkaslaka községben később kitűzendő napon fog megtartatni.

Sz.-Udvarhelyt, 1900. szeptember 17-én.

Demeter,
főszolgabíró.

Faeladási hirdetés.

Földművelésügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltóságának 1900. évi 118531/3. számú magas rendelete értelmében közhírré tételik, hogy a bogárfalvi közbirtokoságnak a II-ik határrészben fekvő erdejéből a korondi m. kir. járási erdőgondnokság által törzsenként kibélyegezett 300 darab fenyőfa Bogárfalva község házánál **1900. évi szeptember 30-án** délelőtt 10 órakor nyilvános árverésen el fog adatni.

Az eladás alá kerülő 300 drb műszaki ezélokra alkalmas fenyőfa köbtartalma mintegy 462 köbméter kikiáltási ára 825 korona. Árverezni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át az árverést vezető kezéhez készpénzben lefizetni. Kihasztnálási határidő három hónap. A részletes becslés és árverési feltételek a korondi m. kir. járási erdőgondnokságnál Székely-Udvarhelyen és alulírottánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Bogárfalván, 1900. évi szeptember hó 15-én.

A közbirtokosság képviselőjében:

Nyisztor János,
elnök.

B O R

tisztá természetesen erdélyi és magyarországi termés, melyek *valódságaért* teljes felelősséggel szavatol:

FERNENGE L GYULA

jóhírű pinceszőléből Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utca) kapható a következő előnyös árakban:

Nagyban 56 literen felül hektoliterenkint 36 koronától 140 koronáig.
Kiesinyben literenkint 56 fillértől 2 korona 80 fillérig.

Részletes árjegyzék, minta ingyen és bérmentve.

BACZÓ LÁSZLÓ

férfiszabó üzlete

Székely-Udvarhelyt, Főter, a Gyertyánfy-féle kereskedéssel szemben.

Pontos kiszolgálás! Szolid árak!

Van szerencsém a m. t. közönség szíves figyelmét nagy választékú legdivatósabb raktáron tartandó férfiruha szövetekkel felszerelt **férfiszabó üzletemre** tisztelettel felhívni. — Azon körülmény, hogy a budapesti első szabászati iskolát sikeresen végeztem, teljes biztosítékot nyújt a m. t. közönségnek, hogy pontos és izléses öltönyöket vagyok képes előállítani. Ezzel és lelkiismeretes kiszolgálással igyekszem a legteljesebb mértékben meggyőzhetem. Köszönetet mondok a szíves pártfogásért, kérem azzal továbbra is megtisztelni kegyeskedjenek.

Továbbá van szerencsém a m. t. közönség becses tudomására hozni, hogy az őszi és téli időnyre egészen friss legjobb minőségű szövetekkel raktáromat dúsán kibővítettem.

Kész szolgálattal:
BACZÓ LÁSZLÓ
férfiszabó.

Hazai és angol szövetek! Csinosság és tartóságot jótállás!

Nagy lámpa rektár.

A helyi és vidéki építkező közönséget ez uton van szerencsém értesíteni, hogy mindenféle ivergéseket a legjutányosabb árak mellett elvállalok.

A munkálatoknak **pontos és gyors** kiviteléről kezeskedem vállalom, valamint arról is kezeskedem, hogy a legközönségesebb ivergéstablám is csehországi sima, fehér üvegek, tehát a legkényesebb igényeknek is megfelelek. — Továbbá van szerencsém egész újonnan berendezett porcellán-, fűszer- és lámpa-üzletemet a helyi és vidéki közönség szíves pártfogásába ajánlani.

A nagyérdemű közönség szíves megrendelését kérve, vagyok

teljes tisztelettel:
Szentpétery Gergely.

Legjutányosabb árak.

TELEFONOS VÁLLALAT.

PANAJOTH ALBERT

MŰLAKATOS
TECHNIKAI MŰHELYE.
SZÉKELY-UDVARHELYT. — KOSSUTH-UTCZA 44.

A t. közönséget van szerencsém értesíteni, hogy jó nevű üzletemet a jelenkor igényeinek megfelelőleg berendeztem s állandóan raktáron tartok **valódi Singer és Medium** (posztó-varró), **Viberatis** arikahajós és hővarró **Hové**, valamint **szabó gépeket**, melyek már többeket fölülmúltak. Valódi aczélepeimért **10 évig jótállok** s vevőimet azon kedvezményben részesítem, hogy a nálam vásárolt gépeket **ingyen javítom**. A varrógépek raktáromon **33—100** frtig kaphatók.

A legfinomabb angol kerékpárok és kerékpár-kellékek állandóan nálam legolcsóbban kaphatók. Raktáron tartott gépeimért **2 évig jótállok**, **1 és fél óra alatt** kerékpározni bárkit megtanítok. **Villamosjelző készülékek**, villamos csengők, telephonok, vízvezetéki berendezések a legolcsóbb árak mellett eszközöltnék.

Monarch féle gépek **100 frt. Pesoch-gépek 140 frttól 200 forintig.**

Bármily gépek javítását, lakatos munkák, épületvasalások (rácszatok), sárkerítések készítését saját vagy idegen minták után elvállalom és pontosan teljesítem.

Tűzelők (takaréktűzhelyek) nagy választékban, kedvező árak mellett, esetleg előnyös részletfizetéssel.

Teljes tisztelettel:
Panajoth Albert.

A BŐRIPÁR-SZÖVETKEZET

SZÉKELY-UDVARHELYT, Kossuth-utca.

Tagjainak keresete-, hitele- és üzleti érdekeiknek előmozdítását tűzte feladatául. Ajánlja az erdélyi részekben **páraállanul álló** olcsósága és kitűnő **cipőfelsőrészeit** minden alaku cipőkhöz. Raktáron vannak és mindig a legkiválóbb minőségben kaphatók: I., II., III-szor ültetett ökor- és bívaltalpak 90-135-ig. Angol talpbélés, cseres hasított, boeskor talpak, Tehén-, pilling- és borjúbőrök (fekete és viksos). Különböző legfinomabb zergék, Csizma- és cipőbélések mindenféle színben (juhbor). Legfinomabb szatén és lag, kidtbőr, franciaia sevro, oroszlag. Szíjgyártók részére blank és szines juhlag minden színben. Cipő- és eszma-kellékek a legnagyobb választékban. Szarvasbőr fekete és koesimósó. Ponyvák mérték után megrendelhetők. *Cipőkenőcsök fekete és sárgacipőkhöz legolcsóbban itt kaphatók.* E szövetségnek rendes tagja lehet s az összes előnyökben részesül, ki legalább egy részjegyet vesz s azt **2 koronás** összegekben pontosan fizeti. Egy részjegy ára **40 korona**. Felvételre bármikor lehet jelentkezni a szövetséget helyiségében.

Uj! Különös figyelemre méltó. Uj!

A nagyméltósága m. kir. honvédelmi miniszterium által hivatalosan jónak és ezélszerűnek ismertetett el.

K Ö S Z Ö N E T N Y I L V Á N I T Á S .

Ő fensége Salvator Lipót főherczeg udvarmesterei hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi fensége Salvator Lipót főherczeg rendkívül meg van elégedve az asbest-talppal bélelt cipőkkel. Ő fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta a cipőket és érezte, hogy lábai nem fáradnak úgy el, mint más közönséges cipőknél. Küldök egy pár vadászcipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbest-talpbéléssel, ugyanannál a cipésznél s aztán küldjék ide.

Hisszük, hogy e vadász-cipők ép oly jók lesznek, és ép oly megfelelők, mint megfelelők voltak a szalon-cipők.

Zágráb, 1898. július 8.

Krahl, huszárcapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke a következőket írja:

Tisztelt Doktor ur! Az asbest-betöltött cipők kitűnőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszűnt minden lábifájásom, hogy — azt hiszem — lábajom semmi további orvoslást nem igényel. Szíves tanácsát köszöni.

Dánoson, 1897. szeptember 17.

Wekerle Sándor.

Köszönetnyilvánítás Cho . . . Olga grófnő udvarhölgytől.

— **Órjuk lábainkat a melegtől, nedvességtől és izzadástól.** —

Nincs többé lábifájás!

Sem tyuszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés. Rövid idei viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét dr. Högyes-féle, az egész világon szabadalmazott **asbest-talpbéléssel** látja el.

Kettős vastagsága **2 kor. 40 fill. egyszerű** | **kor. 20 fill., homoktalp 80 fill., gyermekeknek fele.**

Az asbest-talpbélés kitűnőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig **22.500** pár szállított.

— **Viszontelárusítóknak megfelelő árengedmény.** —

Szétküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágosítások, prospektusok és köszönetnyilvánítások ingyen.

Az asbestáru-gyár képviselője:
Bőrpar-szövetkezet Székely-Udvarhelyt, Kossuth-utca.

A párisi világkiállításon bronz-éremmel kitüntetve.

KÉSZ CZIPŐK

Orbán, Nagy és Tamás cipész üzletében Székely-Udvarhelyt a legnagyobb választékban, általánosan elismert legjobb és legesimósabb kivitelben kaphatók urak, hölgyek és gyermekek részére. — Ugyazintén elvállal minden e szakmába vágó, legkényesebb igényeket is kielégítő megrendeléseket, javításokat **teljesen versenyképes árak mellett.** **Vidéki megrendelések találó használt cipő beküldése után legpontosabban és gyorsan, utánvétellel mellett eszközöltnék. Nem alkalmas árak kézséggel visszavételnék és kicseréltetnek.** — **Készítményeinkért** **ezügnk jó hírneve kezeshetik.**

Szíves pártfogást kérve

Orbán Nagy és Tamás
cipészüzlete Székely-Udvarhelyt.